

תנועת הקיבוץ הדתי

י' אייר תשע"א, 14.5.2011

גיליון מס' 258

פרשת בהר

השמיטה והאמונה

מאת שמעון שורק, קיבוץ שדה אליהו

לעילוי נשמת אורי שטראוס ז"ל, חבר שדה אליהו, שאמונתו התמימה בה' נשמעה באסיפות החברים בקריאה לשמור שמיטה כפשוטה – הלוואי והיינו במדרגה שהיינו יכולים ליישם את חזונו.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לְאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתָּהּ הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר פְּרֶמֶךְ וְאִסַּפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ: וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שִׁבַת שְׂבָתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכֶרְמֶךָ לֹא תִזְמַר: (ויקרא כ"ה:א')

מה ענין שמיטה אצל הר סיני? והלא כל המצוות נאמרו מסיני; אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני – אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני. (רש"י שם)

פירוש זה של רש"י המוכר לכולנו, מקורו במדרש תורת כהנים. הקושי הראשון בהבנת המדרש הוא בשאלה למה דווקא מצווה זו נבחרה כדוגמא לעקרון של "תורה מסיני" ולא מצווה אחרת – אמנם רש"י בעצמו עונה על השאלה הזו שהיות ושמיטת הקרקעות אינה מופיעה במשנה תורה – ברור שכל פרטי המצווה נמסרו בסיני. אבל עדיין חסר הקשר לשאר המצוות.

יתרה מזו יש למצוות השמיטה מעמד מיוחד בעוד מקומות בתורה. בתוכחה בפרשת בחוקתי מצוות השמיטה היא המצווה היחידה שמוזכרת: "אֲזַ תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת-שְׁבַתְתֶּיהָ, כֹּל יְמֵי הַשָּׁמָה, וְאַתֶּם, בְּאָרֶץ אֲיִבִיכֶם; אֲזַ תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ, וְהִרְצַת אֶת-שְׁבַתְתֶּיהָ" (ויקרא כ"ו:ל"ד) – ומהפסוק הזה אמרו חכמים בפרק קנין תורה "גלות באה לעולם על עבודה זרה, ועל גילוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל שמיטת הארץ." (אבות ה':ז) ובכך העלו את אי-שמירת השמיטה לאותה שורה של העבירות החמורות של "יהרג ועל יעבור".

ישנו קושי גם בצד השני של המשוואה – ציון מקור התורה כהר-סיני. אותה שאלה שעולה עם קריאת תחילת פרקי אבות "משה קיבל תורה מסיני" – למה לא כתוב "משה קיבל תורה מה"?

על השאלות האלו עונה האדמו"ר מסלונים הרב שלום נח ברובסקי זצ"ל, (1911-2000) בפירושו 'נתיבות שלום' על התורה, ספר שקונה לעצמו אחיזה חזקה בציבור שלנו עקב גישתו הקיומית וההוליסטית לעולם האמונה, התורה והמצוות:

מעמד הר סיני מסמל עבורנו את האמונה – בהתנהגותם של עם ישראל, בהסכמתם לקבל את התורה "כל אֲשֶׁר-
דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה" (שמות י"ט:ח), בתוכן הדברות שנמסרו "אנכי ה' א-לוקיך", ובהתייחסות של התורה למעמד "אתה
הָרַאתָ לְדַעַת, כִּי ה' הוּא הָאֱ-לֹקִים: אֵין עוֹד, מִלְבָּדוֹ" (דברים ל:ה).

מצוות התורה מתייחסות לאתגר הגדול העומד בפני העם המתנתק מענני הכבוד ונכנס לחיי יצירה בארץ - שלא
ישכח את ה'. הייצור הבסיסי שלנו הוא תעשיית המזון, ולכן מצוות רבות מתייחסות לתהליך הבסיסי ביותר של
תעשייה זו – ייצור הלחם. החטיבה המרכזית של הלכות שבת היא "סידרה דפת" – האיסורים מהחרישה עד
לאפיה, הזיכרון הלאומי של הגאולה בא יחד עם הקציר של העומר ושתי הלחם, היחס לחלש במתנות לאביונים,
וכן ההתמודדות עם הקושי הקיומי של האדם – לסמוך על בורא עולם, בא לידי ביטוי בשאלה "מה-נֶאֱכַל בַּשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִת" (ויקרא כ"ה:כ) והעומדים בנסיון זה הם "גיבורי כוח עושי דברו".

לפיכך קיום מצוות השמיטה הופך להיות הביטוי המוחשי הבולט של 'סיני' – אמונה ובטחון בה'.

בימינו "אין סומכים על הנס" – והיות ולדעת רוב רובם של הפוסקים אין לנו היום מצוות שמיטה מדאורייתא,
אין לנו גם את ההבטחה הא-לוקית לשומרי השביעית. לכן כולנו פותרים את "בעיית השמיטה" בצורות שונות –
מהיתר המכירה, עד ליבולי נכרי, דרך אוצרי בית דין ופתרונות טכנולוגיים. האתגר העומד בפנינו, במיוחד בשעה
שאנו מתגאים בהישגים האדירים של מדינת ישראל, הוא לזכור את המהות הפנימית של המצווה – שעם כל
ההשתדלות שלנו, בסופו של דבר הכל בא מה'.

שמעון שורק, חבר קיבוץ שדה אליהו, נשוי לתמר ואב לארבע בנות, עלה לארץ
במסגרת תנועת בני עקיבא באנגליה. הוא בוגר ישיבות הקיבוץ הדתי בעין צורים
ובמעלה גלבוע. כיום הוא משמש כגזבר הקיבוץ ומלמד חסידות בבית מדרש לבוגרי
צבא במקום.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי
בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת
הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il